Info Kaunas™

Miesto naujienos, renginiai, technologijos

Ar daugiau demokratijos teisme visada reiškia daugiau teisingumo?

Posted on 2026-02-13

Ar daugiau demokratijos teisme visada reiškia daugiau teisingumo? Lietuvoje kartkartėmis keliama idėja į teismų sprendimų priėmimą įtraukti visuomenės atstovus – tarėjus ar prisiekusiuosius. Mintis paprasta: daugiau piliečių – daugiau teisingumo.

Tokie svarstymai politiniame ir ekspertiniame lygmenyje dažniausiai iškyla, kaip atsakas į pasitikėjimo teismų sistema klausimą. Tačiau Kauno apygardos teismo teisėjos ir Mykolo Romerio Universiteto (MRU) teisės krypties mokslininkės dr. Simonos Dementavičienės disertacija atskleidžia, kad ši problema – gerokai sudėtingesnė, nei gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio.

Teisėjos žvilgsnis: kas iš tiesų veikia teisme

Disertacijos ašis – ne simpatija vienam ar kitam modeliui, o *nuoseklaus, šešerius metus trukusio mokslinio tyrimo ir profesinės patirties rezultatas.Remdamasi savo, teisėjos, praktika, dr. Simona Dementavičienė pabrėžia, kad teisingumo vykdymas yra darbas, reikalaujantis gebėjimo atsiriboti nuo emocijų, išorinės įtakos ir spręsti ginčus pagal teisę, o ne subjektyvią nuomonę.*

Būtent šis profesinis požiūris paskatino autorę kelti nepatogų klausimą: ar asmenys be teisinio išsilavinimo gali lygiaverčiai užtikrinti Konstitucijoje įtvirtintą teisę į teisingą, nešališką ir kvalifikuotą teismą.

Detektyvinė kelionė per 500 metų teisės istorijos

Atsakymų autorė ieškojo ne šiandienos politiniuose debatuose. Tyrimas virto savotiška detektyvine kelione per daugiau nei 500 metų teisės istorijos – nuo senovės Graikijos ir Romos ištakų, LDK statutų ir tarpukario Lietuvos iki šiuolaikinės konstitucinės doktrinos.

Rezultatas aiškus: visuomenės atstovų dalyvavimas teisme yra svetimas giliajai Lietuvos teisinei tradicijai. Vienintelė išimtis – sovietinis laikotarpis, kai toks modelis Lietuvai buvo primestas. Istoriškai teisingumas Lietuvoje siejamas su profesionalumu, o ne „liaudies balso“ dominavimu teismo salėje.

Užsienio patirtis be romantikos

Siekdama, kad tyrimas neliktų nacionalinių rėmų ribose, autorė analizavo ir kitų valstybių praktiką. Ji stebėjo realius teismo procesus Danijoje, Švedijoje ir Lenkijoje, bendravo su teisėjais bei visuomenės atstovais, dalyvaujančiais bylose. Ši „gyva“ patirtis atskleidė tai, ko nematyti įstatymų tekstuose: visuomenės atstovų dalyvavimas dažnai reiškia ilgesnius procesus, sudėtingesnį sprendimų priėmimą ir didesnę klaidų riziką.

Kol Lietuvoje diskutuojama apie šio modelio įvedimą, Vakarų valstybės (JAV, Vokietija, Anglija, Prancūzija, Lenkija, Belgija, Škotija) susiduria su priešinga tendencija: svarsto, kaip šiuos institutus reformuoti dėl jų neefektyvumo. Neturėdami teisinio išsilavinimo, tarėjai susiduria su sunkumais vertindami sudėtingas bylos aplinkybes vien teisiniais argumentais, o tai atveria kelią subjektyviems, emocijomis grįstiems sprendimams. Tai patvirtina ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika. Bylose su neprofesionaliais sprendimų priėmėjais dažniau fiksuojami teisingo teismo standarto pažeidimai.

Kodėl tai nėra „paprasta reforma“

Disertacijoje kritiškai vertinamas ir 2019 m. Seime registruotas siūlymas įteisinti tarėjų institutą keičiant Konstituciją. Pasak autorės, tai nebūtų techninis patobulinimas. Tai reikštų esminį konstitucinį lūžį ir teisingumo sampratos pokytį.

Tarėjams būtų taikomi gerokai žemesni reikalavimai nei teisėjams ar kitiems teisininkams, tačiau jiems būtų patikėta spręsti klausimus, nuo kurių tiesiogiai priklauso žmonių teisės, laisvės ir pasitikėjimas valstybe.

Mokslininkė pabrėžia, kad neprofesionalų įtraukimas neišvengiamai ilgintų procesus, o tai reikštų ženkliai išaugančias sąskaitas mokesčių mokėtojams už teismų sistemos išlaikymą, negarantuojant geresnės kokybės. Taigi tai nėra tik teisinė diskusija, tai – ir visuomenės pinigų klausimas.

Aiški išvada: profesionalumas kaip demokratijos garantija

Apibendrindama tyrimą, MRU mokslininkė primena pirmojo nepriklausomos Lietuvos teisingumo ministro Petro Leono žodžius: „Jei mes patys neapgalvosime savo teismo darbo, niekas nepadarys to už mus.“ Ši citata tampa ne istorine puošmena, o principine pozicija.

Disertacijos išvada aiški: mechaninis tarėjų ar prisiekusiųjų instituto perkėlimas į Lietuvos teisinę sistemą būtų istoriškai nepagrįstas ir pavojingas teisingumo kokybei. Dr. Simonos Dementavičienės manymu, Lietuvai tinkamiausias kelias – profesionalus teisingumo modelis, kuriame sprendimus priima kvalifikuoti teisėjai.

Šis tyrimas primena, kad kartais didžiausia demokratijos apsauga nėra balsų skaičius teismo salėje, o kompetencija, atsakomybė ir profesinė sąmonė.

Posted in Švietimas

Tagged Demokratija, disertacija, Lietuva, teisė, teisingumas, teismai

Previous: Kultūros ministrė V. Aleknavičienė dalyvavo tarptautinėje konferencijoje „Moterys moksle: įgalinant įtraukias ateitis“

Next: Valstybės pažinimo centras kviečia švęsti Vasario 16-ąją su patyrimine programa

Susiję įrašai

ŠVIETIMAS

Moksleiviai kviečiami dalyvauti konkurse ir siūlyti idėjas, kaip spręsti socialines problemas Lietuvoje

Admin 2026-01-20 0

Šiandienos pasaulyje susiduriame su daugybe iššūkių, tačiau atsiranda ir naujų galimybių. Lietuvos ateities vizijoje „Lietuva 2050“ numatoma siekti socialinio, ekonominio, energetinio ir kibernetinio saugumo ir [...]

ŠVIETIMAS

VU dėstytoja dr. K. L. Dolinina apie šokį kataką ir kūno atmintį: šokyje susitinka menas ir mokslas

Admin 2025-10-21 0

Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Azijos ir transkultūrinių studijų instituto dėstytoja dr. Kristina Luna Dolinina – ne tik mokslininkė, bet ir profesionali šokėja, gyvenanti tarp dviejų [...]

ŠVIETIMAS

Kietojo elektrolito baterijos: proveržis ar dar vienas pažadas?

Admin 2026-01-15 0

Dr. Benas Gabrielis Urbonavičius, Kauno technologijos universiteto Matematikos ir gamtos mokslų fakulteto (KTU MGMF) docentas Įsivaizduokite išmanųjį telefoną, kurio baterija išlieka gyvybinga dvigubai ilgiau, arba [...]

Paieška

Paieška

Naujausios naujienos

Populiarios naujienos

Turizmas

Lūžusi koja atostogų metu gali kainuoti kaip buto įnašas Vilniuje

Admin 2026-02-27 0

Lūžusi koja atostogų metu gali kainuoti tiek, kiek itin prabangaus buto Vilniaus centre pradinis įnašas, o paprastas apsinuodijimas virsti penkiaženkle sąskaita. Skamba neįtikėtinai, tačiau tokia realybė – arčiau nei galėtumėte pagalvoti. Draudikų...

Skaityti Daugiau

Statybos

Vilniuje statoma 10 mln. eurų vertės žaliojo vandenilio gamykla

Admin 2026-02-27 0

Vilniuje statoma 10 mln. eurų vertės žaliojo vandenilio gamykla. Įsibėgėjančius darbus Vilniaus antrosios termofikacinės elektrinės teritorijoje penktadienį pažymėjo simbolinės laiko kapsulės įkasimas. Projektą įgyvendina bendrovė „Miesto gijos“ (prekių ženklas –...

Skaityti Daugiau >

Švietimas

Švietimo ministrė lankėsi Šiauliuose: dėmesys sporto gimnazijai ir irklavimo bazei

Admin 2026-02-27 0

Penktadienį Šiauliuose lankėsi Švietimo, mokslo ir sporto ministrė Raminta Popovienė kartu su viceministrais Giedriumi Grybausku ir Jonu Petkevičiumi. Vizitas Saulės mieste prasidėjo nuo apsilankymo Šiaulių sporto gimnazijoje, kur ministrė susitiko...

Skaityti Daugiau >

Sportas

Lietuva po trijų dešimtmečių pertraukos vėl dalyvaus žiemos paralimpinėse žaidynėse

Admin 2026-02-27 0

Mažai kas žino, kad kovo 6–15 dienomis vyksiančios žiemos paralimpinės žaidynės minės jau 50-ies metų jubiliejų. Per šį laikotarpį keitėsi ne tik žaidynės, bet ir pats paralimpinis sportas – atsirado...

Skaityti Daugiau

Populiariausi įrašai

Peržiūrėti visus

1 Kvapai ir chemikalai namuose: kaip jie veikia odą ir kvėpavimo takus?

2

3

4 Mažos taršos zonos keičia Lietuvos miestus: nuo teorijos iki realių pokyčių

5

Sekite mus:

Facebook Instagram Twitter Linkedin

VAIZDO KASEČIŲ PERRAŠYMAS
GARSO KASEČIŲ PERRAŠYMAS
KINO JUOSTŲ PERRAŠYMAS
SKAIDRIŲ SKENAVIMAS
FOTO SKENAVIMAS
FOTOJUOSTELIŲ SKENAVIMAS
VAIZDO MONTAŽO DARBAI

WEBSTUDIO.LT

SEO PASLAUGOS
TINKLALAPIŲ KŪRIMAS
MOBILIOS PROGRAMĖLĖS KŪRIMAS
GRAFINIO DIZAINO PASLAUGOS
FOTOGRAFIJA
EL. PARDUOTUVIŲ KŪRIMAS
TURINIO MARKETINGAS
SOCIALINIŲ TINKLŲ PRIEŽIŪRA

InfoKaunas.lt naujienos

InfoKaunas.lt – tai informacinė platforma, skirta Kauno miesto ir regiono naujienoms, įvykiams bei aktualijoms. Portale pateikiamos įvairios temos: nuo sporto ir kultūros iki verslo ir kasdienio gyvenimo aktualijų. Portalas siekia informuoti kauniečius ir miesto svečius apie svarbiausius įvykius, skatinti bendruomeniškumą bei dalintis naudinga informacija.

Sekite mus:

Teminiai įrašai

Žiūrėti viską »

Lūžusi koja atostogų metu gali kainuoti kaip buto įnašas Vilniuje

Admin

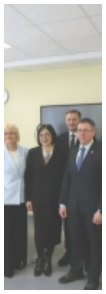
2026-02-27 0

Vilniuje statoma 10 mln. eurų vertės žaliojo vandenilio gamykla

Admin

2026-02-27 0

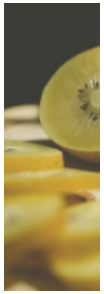
Švietimo ministrė lankėsi Šiauliuose: dėmesys sporto gimnazijai ir irklavimo bazei

Admin

2026-02-27 0

Skaitomiausii įrašai

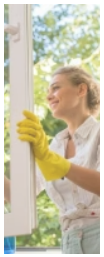
Žiūrėti viską »

Geltonieji kiviai Lietuvoje vis dar lieka neatrasti: „Rimi“ skatina juos išbandyti

Admin

2026-02-27 0

Kvapai ir chemikalai namuose: kaip jie veikia odą ir kvėpavimo takus?

Admin

2026-02-27 0

Admin

2026-02-27 0

Populiarūs įrašai

Žiūrėti viską »

1 Kvapai ir chemikalai namuose: kaip jie veikia odą ir kvėpavimo takus?

2

3

4 Mažos taršos zonos keičia Lietuvos miestus: nuo teorijos iki realių pokyčių

Copyright © 2026 InfoKaunas

Draugai: - Marketingo paslaugos - Teisinės konsultacijos - Skaidrių skenavimas - Fotofilmų kūrimas - Karščiausios naujienos - Ultragarsinis tyrimas - Saulius Narbutas - Įvaizdžio kūrimas - Veidoskaita - Nuotekų valymo įrenginiai - Padelio treniruotės - Pranešimai spaudai -